

7

SETPASSEES

per protegir els nostres infants

UNA GUIA PER A ADULTS RESPONSABLES

La Red de Ayuda a Niños Abusados (RANA) és una associació sense ànim de lucre, d'àmbit balear, la funció social iniciada des del 2005 és prevenir l'abús sexual infantil. Va començar la seva activitat social per iniciativa d'un grup de persones de diferents cultures i professions, preocupades per la incidència de l'abús sexual i la necessitat existent a les Illes Balears de realitzar programes preventius i campanyes de sensibilització.

www.asociacionrana.org

QUÈ ÉS L'ABÚS SEXUAL DE MENORS?

- Qualsevol acte sexual, amb o sense violència, entre un adult i un menor, o entre dos menors quan un exerceix poder damunt l'altre.
- Forçar, utilitzar coerció o convèncer un infant per participar en qualsevol tipus d'activitat sexual. Això, evidentment, inclou el contacte sexual, i també les activitats sense contacte directe com l'exhibicionisme, l'exposició d'un menor a material pornogràfic, el voyeurisme i la comunicació de tipus sexual per telèfon o Internet.
- Una experiència angoixant i traumàtica per a les seves víctimes.
- Un delictes castigat per la llei.

AQUEST FULLET NOMÉS ÉS EL COMENÇAMENT.

- L'abús sexual de menors és un problema extremadament complex i aquest fullet només n'aborda una petita part.
- La informació que en proporcionam no pretén substituir els consells d'un professional; és una guia senzilla que té com a finalitat ajudar a protegir millor els menors davant qualsevol tipus d'abús sexual.

setpasses

PER PREVENIR, DETECTAR I ACTUAR
AMB RESPONSABILITAT DAVANT D'UN
ACTE D'ABÚS SEXUAL DE MENORS

“L'escola dels meus fills té un programa educatiu que ensenya sobre la prevenció contra l'abús sexual, però, i els adults?, és que ells no haurien de ser més responsables que un infant de sis anys? ...

Imaginu-vos com és de difícil per a un infant dir “no” a un familiar, a un entrenador o a un mestre.

La seguretat dels infants és responsabilitat dels adults.

Moltes vegades ensenyam els infants com protegir-se de l'abús sexual però, tot i que sigui important que ells sàpiguen com fer-ho, això no substitueix la responsabilitat de l'adult.

Ens asseguram que els nostres infants facin servir cinturons de seguretat; els donam la mà per travessar una avinguda congestionada; amagam lluny del seu abast els productes de neteja tòxics... Llavors, per què deixam només en les seves mans la responsabilitat de protegir-se contra l'abús sexual?

No sempre els adults en què confiam la cura dels menors poden ser dignes d'aquesta confiança.

Els entrenadors, mestres, pares i mares són figures d'autoritat en qui els infants normalment confien. És precisament en aquest grup de persones en el qual trobam el percentatge més alt d'abusos sexuals.

Aquests adults tenen l'oportunitat d'enganyar els infants amb atencions i afecte, confonent-los i fent que sigui més difícil per a ells identificar aquestes actituds com un abús.

Ensenyam als infants a obeir els adults i els abusadors ho saben. És per això que els programes de prevenció dirigits als infants han de ser complementats amb programes dissenyats perquè els adults s'adonin del seu grau de responsabilitat en el tema.

CONEGUEU ELS FETS.

ELS ADULTS TENEN LA RESPONSABILITAT DE PROTEGIR ELS INFANTS.
ACCEPTAU LA REALITAT.

“Vivim en un barri bonic i segur. Cap d'aquests nens pot sofrir abús sexual, veritat?”

És molt probable que conegueu un menor que ha estat o que és víctima d'un abús sexual.

- Els experts estimen que **una de cada quatre nines i un de cada sis nins** es poden convertir en víctimes d'abús sexual abans de complir els divuit anys. Això significa que en qualsevol classe i en qualsevol barri ple d'infants, alguns s'estan carregant silenciosament amb pes de ser víctima d'un abús sexual.
- **Uno de cada 5 niños** es solicitado sexualmente mientras está conectado a Internet.
- Al voltant del **70 %** de totes les denúncies d'agressió sexual (incloent-hi els adults) són contra infants menors de 18 anys.
- La mitjana d'edat de les denúncies d'abús sexual és de **9 anys**.
- Al voltant del **20 %** de les víctimes d'abús sexual té menys de **8 anys**.
- El **50 %** de les víctimes d'actes de sodomia, agressió sexual amb un objecte i carícies forçades té **menys de 12 anys**.
- La majoria de les víctimes menors d'edat mai no informen de l'abús.
- Els infants víctimes d'abús sexual que el mantenen en secret, o que, quan el contenen, no se'ls té en compte seriosament, corren un risc molt més gran que la resta de la població de sofrir problemes psicològics, emocionals, socials i físics. Moltes vegades aquests problemes els acompanyaran fins arribar a l'edat adulta.

primerapassa

“No pot passar a la meva família. Jo me n'adonaria si algú que conec fos un abusador.”

En més del 90 % dels casos d'abús sexual l'infant i la seva família coneixen i confien en l'abusador.

ÉS MOLT PROBABLE QUE CONEGUEU UN ABUSADOR SEXUAL.

El risc més gran per als infants no prové de desconeguts, sinó dels propis familiars i amics.

- Una tercera part de les víctimes pateixen abusos dels membres de la seva pròpia família.
- Els abusadors freqüentment tracten d'establir una relació de confiança amb els pares de les seves víctimes.
- Un gran nombre de víctimes rep abusos d'infants de més edat o físicament més grans.
- Les persones que abusen sexualment d'infants tenen es comporten com qualsevol altra persona. De fet, sovint s'esforcen per aparentar ser dignes de confiança per poder guanyar-se l'accés als infants.
- Els que abusen sexualment dels infants amb freqüència es troben a llocs que permeten l'accés als infants amb facilitat com és el domicili de la víctima, els clubs esportius, les escoles o centres religiosos.

LES CONSEQÜÈNCIES PER ALS INFANTS I PER A LA SOCIETAT TÉ UN EFECTE IMMEDIAT.

L'abús sexual infantil és una font directa d'un gran nombre de problemes que ens afecten a tots.

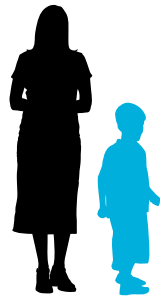
- Entre el 70 % i 80 % dels infants que han estat objecte d'abús tenen més probabilitats de fer un consum excessiu d'alcohol i drogues.
- Un estudi indica que el 50 % dels adolescents mascles que han patit abús tenen pensaments suïcides, i més del 20 % ho ha intentat.
- Els infants que han sofert abusos sexuals tenen major predisposició a desenvolupar trastorns de l'alimentació quan arriben a l'adolescència.
- Més del 60 % dels embarassos durant l'adolescència tenen com a precedent experiències d'assetjament, violació o intent de violació.
- Aproximadament el 40 % dels abusadors fan referència d'abús sexual en la seva pròpia infantesa.
- Tant els homes com les dones que han estat víctimes d'abús sexual estan més exposats al món de la prostitució.
- Els abusadors en sèrie poden arribar a tenir fins a 400 víctimes al llarg de tota la seva vida.

REDUÏU ELS RISCS.

SIGAU CONSCIENTS QUE L'ABÚS SEXUAL ES DÓNA QUAN UN INFANT QUEDA TOT SOL AMB UN ADULT. INFORMAUVOS AMB QUI DEIXAU EL VOSTRE INFANT I QUÈ FAN.

“Una organització de la meua comunitat organitza programes per als infants, però no limita les situacions en les quals un adult pot estar tot sol amb una nina o un nin. M'hauria de preocupar?”

La majoria dels casos d'abús sexual infantil succeeixen quan un menor esta tot sol amb un adult. Apreniu a protegiu els infants.

- Heu de saber que les persones abusadores sovint es fan amics de les possibles víctimes i de les seves famílies, participen de les seves activitats i es guanyen la confiança de tothom, aconseguint així passar temps tot sol amb els infants.
- Quan deixau el vostre fill tot sol amb una altra persona, sigui adulta, jove o adolescent, procurau que puguin ser observats. Afavoreixi, en la mesura possible, situacions en les quals el vostre fill s'integri en grups.
- Ensenyau amb l'exemple: evitant situacions en què us trobeu sols amb un menor que no sigui el vostre fill.
- Supervisau l'ús d'Internet del vostre fill. Aquest és el mitjà més comú que fan servir els abusadors per contactar privadament amb els menors i incitar-los a trobar-se i tenir contacte físic.

segonapassa

Reduïu el risc. Seguiu unes normes bàsiques.

- Promoguem normes i reglaments que limitin les situacions on un menor quedi tot sol amb un adult en totes les activitats que involucrin a menors, com grups religiosos, equips esportius i clubs escolars. Aquests reglaments i normes han de poder assegurar que totes les activitats puguin ser observades.
- Parlau amb els responsables d'aquestes activitats en relació amb els joves monitors que hi tenen alguna responsabilitat en la cura dels menors.
- Evitau les organitzacions que no vulguin revisar els antecedents criminals de les persones que treballen directament amb els infants.
- Insistiu en què aquests grups entrenin els seus empleats en la prevenció, la identificació i la reacció apropiada i responsable davant l'abús sexual de menors.
- Assegurau-vos que les organitzacions d'activitats per a menors segueixen normes per reaccionar davant sospites d'abús i denunciar-les.

Romandre temps tot sol amb un adult de confiança és sa i valuós per a un infant. Li ajuda a construir la seva autoestima i a establir relacions interpersonals. Vosaltres podeu fer-hi algunes coses quan necessiteu que els vostres fills estiguin tot sols amb un adult.

- Aparegueu d'improvís quan el vostre fill estigui tot sol amb un adult, encara que sigui una persona de confiança de la família.
- Assegurau-vos que a les sortides puguin ser observats.
- Demanau a l'adult informació sobre les activitats previstes abans que l'infant quedi tot sol amb ell. Observau l'actitud de l'adult quan li doneu aquesta informació.
- Parlau amb l'infant quan torni; prestau atenció al seu estat d'ànim i si pot contar amb espontaneïtat quines activitats ha fet.
- Cercau la manera de fer saber als cuidadors del vostre fill que estau informats sobre el tema de l'abús sexual.

PARLAU DEL TEMA.

EN GENERAL, ELS INFANTS MANTENEN L'ABÚS EN SECRET, PERÒ LES BARRERES CAURAN SI EN PARLAU OBERTAMENT.

“La meva filla m’ho conta tot. Jo sé que m’ho contaria si algú l’assetgés sexualment.”

Enteneu per què a un infant li espanta contar.

- De vegades, l’abusador avergonyeix l’infant, acusant-lo d’haver provocat l’abús, o dient-li que els seus pares s’enfadaran en saber-ho.
- La persona abusadora sol ser manipuladora i pot confondre l’infant quant a allò que està bé i allò que està malament.
- De vegades l’abusador amenaça l’infant o un membre de la seva família.
- Els infants que no han desvetllat l’abús inicialment, senten por o vergonya de contar-ho quan es repeteix.
- Els infants tenen por de desil·lusionar els seus pares, i rompre l’harmonia familiar
- Molts abusadors convencen els infants que l’abús és permès o que és un joc.
- Alguns infants són molt petits per entendre la situació

tercera passa**Menys de la tercera part dels pares ha parlat i esmentat el tema de l’abús sexual amb els seus fills.**

S’ha demostrat que, fins i tot quan ho ha fet, la majoria dels pares no va fer esment que l’abusador podria ser un adult amic o fins i tot un membre de la família..

Enteneu com es comuniquen els infants.

- Els infants que diuen ser víctimes d’abús sexual generalment ho fan amb un adult de confiança que no és el pare ni la mare. Per aquesta raó, és particularment important formar a les persones que treballen amb infants
- Els infants de vegades contenen una part d’allò que va passar, o fan veure que és una cosa que li va passar a un altre infant, per temptejar la reacció de l’adult.

- Els infants moltes vegades es tanquen i refusen continuar parlant si l’adult respon d’una manera emocionalment negativa.

Parlau obertament amb els fills.

- La bona comunicació pot disminuir la vulnerabilitat dels vostres fills a l’assetjament sexual, i incrementar la possibilitat que confiïn en vosaltres i us ho continen en el cas que això succeeixi..
- Parlau amb ell, del seu cos, sobre què és l’abús sexual infantil i, quan sigui adient, d’acord amb la seva edat, parlu-li de sexe amb naturalitat

- Doneu exemple amb la cura del vostre cos i mostreu als infants com tenir cura del seu.

- Ensenyeu-li que va en contra de les normes que un adult manifesti intencions sexuals als infants. Feu servir exemples. Mostreu-li quines parts del seu cos no poden tocar altres persones.

- Assegureu-vos que el vostre fill sàpiga que l’abusador pot ser un amic, un membre de la família o un altre infant major que ell

- Ensenyau als vostres fills a no donar la seva adreça de correu electrònic, ni l’adreça o el telèfon de ca seva quan navegui per Internet

- Tractau el tema al més aviat possible i parlu-lo regularment. Aprofitau qualsevol oportunitat que trobeu en la vida quotidiana per parlar amb els seus de l’abús sexual.

- Sigui previsor. Si un infant es troba incòmode o no vol anar amb un determinat adult, demanau-li el motiu.

Parlau amb altres adults sobre l’abús sexual infantil.

- Compartir amb altres adults afavoreix el suport mutu i el coneixement sobre l’abús sexual infantil

- La consciència que en té sobre el tema la vostra comunitat, influeix en les decisions que tenen a veure amb la seguretat dels infants

- El fet de parlar-ne pot ser un suport o una informació per a l’adult o l’infant que estigui patint una experiència d’abús i no sàpiga què ha de fer.

- D’aquesta manera està alertant els possibles abusadors que tenen esment sobre el tema.

4

quarta

ESTAU ALERTA.

NO ESPEREU SENYALS OBVIS QUE INDIQUIN QUE UN INFANT ÉS OBJECTE D'ABÚS SEXUAL. ELS INDICADORS GENERALMENT HI SÓN, PERÒ VOSTÈ HA DE DETECTAR-LOS.

SERVEI D'EMERGÈNCIES
112

5

cinquena

INFORMAU-VOS, SAPIGUEU COM REACCIONAR.
HEU DE SABER ON ANAR, A QUI TELEFONAR I COM REACCIONAR.
L'ABÚS SEXUAL ÉS UN DELICTE. DENUNCIAU-HO!

SERVEI D'EMERGÈNCIES
112

quarta

“El retraïment del meu fill o de la meua filla en la preadolescència es deu a les angoixes pròpies de l'edat, o significa que és víctima d'abús sexual?”

Apreneu a detectar els indicadors.

- Els senyals físics d'abús sexual són poc comuns, però la irritació, la inflamació o la vermellor a l'àrea genital, la cistitis o infeccions de vies urinàries i altres símptomes d'aquest tipus, haurien de ser investigats detingudament. També és possible que, a causa d'estats d'ansietat profunda, sorgeixin problemes físics com el dolor abdominal crònic o mal de cap.
- Senyals emocionals o canvis en el comportament són més comuns. Aquests poden variar des d'un comportament 'perfeccionista', o el retraïment, o una depressió o, fins i tot, una ràbia i rebel·lia inexplicables
- Un comportament i un llenguatge sexualment explícit i atípic per a l'edat, també poden ser un senyal d'alarma.
- Finalment, tengueu en compte que alguns infants no mostren cap tipus de senyal.

Si veis senyals físics sospitosos d'abús sexual, dugueu l'infant al metge perquè l'observi i dictamini. L'oportunitat de condemnar l'abusador pot dependre d'aquest informe.

Un centre de suport a la infància us podrà guiar.
Consultau:
www.defensadelmenor.net
o telefoni al 971 78 44 17, de dilluns a divendres de 9 a 14 h.
També hi ha el
SERVEI D'EMERGÈNCIES telefònic
112 que atén les 24 h

cinquena

“La meua filla d'onze anys va dir que el meu marit – el seu padrastre – a la nit entra a la seva habitació. Després va dir que tot era una invenció. Ara no vol dir-me res. No sé què fer.”

No reaccioneu exageradament.

- Si el vostre fill es trenca un braç o té febre alta, sap que ha de mantenir la calma i sap on ha de cercar auxili. Això és perquè s'ha preparat prèviament. La manera de reaccionar davant de l'abús sexual ha de ser la mateixa. Les seves reaccions tenen un gran impacte sobre un infant vulnerable

- Quan reacciona amb ràbia o incredulitat davant una revelació que li ha fet el vostre fill, la resposta més comú és: El menor es tanca en si mateix.
- El menor canvia la seva història davant la vostra reacció de ràbia o incredulitat, quan, de fet, pateix l'abús.
- El menor canvia la seva història en funció de com li feis les preguntes. En conseqüència, quan parlu de l'incident, en el futur, semblarà que l'heu induït amb les seves respostes. Això pot ser molt perjudicial si el cas arriba a ser jutjat.
- El menor se sent encara més culpable

Poques denúncies d'abusos són falses.

Oferiu-los el seu suport.

- Cregueu l'infant i que entengui que l'heu comprés
- Agraïu al vostres fills el fet d'haver-ho contat i alabau el seu coratge

- Anima l'infant a parlar-ne, però no li demaneu detalls. Això pot alterar el record dels fets. Si pensau que ha de continuar parlant, feu les preguntes que li facilitin contar més, com ara “i què va passar després?”.
- Cercau l'ajut d'un professional experimentat per entrevistar el menor sobre l'abús sexual. Aquesta orientació professional pot ser molt important en el procés de curació de l'infant i en el procés criminal contra l'abusador.
- Assegura-li que la vostra responsabilitat és protegir-lo i que fareu tot allò que pugueu per ell.
- Actua sempre que tengueu sospites d'abús, ja siguin de familiars com de persones alienes

La seguretat d'un infant és molt més important que qualsevol conflicte emocional que hagi d'afrontar.

- No entreu en pànic. Els menors víctimes d'abús sexual que tenen suport i reben ajuda psicològica ho poden superar.

ACTUEU QUAN TINGUEU SOSPITES. EL BENESTAR D'UN INFANT ESTÀ EN PERILL.

cinquenapassa

L'abús sexual a menors és un delicte. Denunciau-ho!

Recordau que a l'Estat espanyol la Llei ens obliga a fer saber a les autoritats competents qualsevol sospita que tinguem sobre actes d'abusos sexuals a menors.

Conegueu les passes legals per denunciar-ho.

Si treballau amb infants: Com a professional de l'educació, de treball social, de la medicina, etc. Heu de disposar de procediments i protocols específics per denunciar i fer saber a l'autoritat competent les sospites que teniu de l'abús sexual.

Heu de conèixer els organismes i institucions amb competències on poder denunciar un acte d'abús sexual sofert per un infant. El major percentatge de denúncies són recollides per:

- Els Jutjats de Guàrdia.
- La Fiscalia de Menors.
- La Policia Nacional, Guàrdia Civil i Policia Local.
- El Servei de Protecció al Menor i Atenció a la Família.
- Els Serveis Socials Municipals

El Servei de Protecció al Menor i Atenció a la Família atén i denuncia quan els menors es troben en una situació de desprotecció quan no hi ha cap adult al seu entorn familiar que garanteixi la seva seguretat

sissenapassa

Si actuaeu quan tingueu sospites d'abús sexual infantil, ajudareu no tan sols la víctima, sinó també molts altres.

Molts d'abusadors de menors tenen múltiples víctimes.

"I si no n'estic segur? On puc anar?"

Podríeu tenir sospita d'abús, però no en teniu proves. Tal vegada les sospites poden fer por, però ha de confiar en la seva intuïció. Tingueu el valor per denunciar i fer-les saber a l'autoritat competent.

Si no n'estau segurs, si dubtau i el que necessitau és suport o assessorament, podeu contactar amb:

- El Servei de Protecció al Menor i Atenció a la Família
- Els Serveis Socials Municipals
- El Centre de Salut d'Atenció Primària
- L'Oficina de Defensa dels Drets del Menor
- Les oficines d'Ajuda a les Víctimes del Delicte

Parlau amb el pare o amb la mare del menor (llevat si sospitau que puguin ser els abusadors) i proporcionau-los materials educatius sobre l'abús sexual, com per exemple aquest fullet. Si els pares es mostren indiferents, o no actuen, adreueu-vos a qualsevol de les entitats competents

Aquests recursos us serviran d'ajuda quan no tingueu la certesa absoluta de si s'ha donat l'abús, però en cap cas substitueixen una denúncia oficial. Pensau que teniu l'obligació de posar la denúncia, i pensau, potser sigui l'única oportunitat que l'infant tindrà de ser protegit.

INVOLUCRAU-VOS.

PARTICIPA COM A VOLUNTARI O SOCI DE LES ORGANITZACIONS DE LLUITA CONTRA L'ABÚS SEXUAL I EL MALTRACTAMENT INFANTIL.

setenapassa

“Què podem fer per ajudar els infants?”

Feu servir la veu i el vot per convertir la vostra comunitat en un lloc més segur per als menors:

- Donau suport a la legislació que empara els infants
- Exigiu que les diferents administracions públiques dediquin més recursos a les campanyes contra el maltractament i l'abús sexual a menors.
- Telefonau i escriviu als representants polítics municipals o estatals (consellers, diputats, regidors).
- Escriviu cartes als diaris locals.

TRENCAU EL CICLE DE SILENCI.

COMENCEM AMB LA PREVENCIÓ I LA RECUPERACIÓ.

Aquest fullet ha estat traduït i adaptat amb l'autorització de Darkness to Light, entitat d'Estats Units dedicada a la prevenció i formació en abús sexual infantil, de l'original "7 Steps to Protecting our Children". (www.darkness2light.org).

© 2005 Darkness to Light. All rights reserved

darkness to light

Confronting child sexual abuse with courage.

Gràcies als professionals i amics de RANA pel seu suport incondicional.

Amb la Col·laboració de:

Les referències espanyoles són de:
José Manuel Alonso (2000),
JM Font, P., Val, A. (1999)
Save the Children, Grupo Europa (1998)
y López, F.Y., Del Campo, A. (1997).

1

primera passa

CONEGUEU ELS FETS.

Els adults tenen la responsabilitat de protegir els infants.
Acceptau la realitat.

2

segona passa

REDUIU ELS RISCS.

Sigau conscients que l'abús sexual es dona quan un infant queda tot sol
amb un adult. Sapigueu amb qui deixau el vostre fill i què fan.

3

tercera passa

PARLAU-NE.

En general els infants mantenen l'abús en secret, però les barreres cauran
si en parlau obertament.

4

quarta passa

ESTAU ALERTA.

No espereu senyals obvis que indiquin que un infant és objecte d'abús sexual.

5

cinquena passa

INFORMAU-VOS, SAPIGUEU COM REACCIONAR.

Heu de saber on anar, a qui telefonar i com reaccionar.
L'abús sexual és un delictes. Denunciau-ho!

6

sisena passa

ACTUAU QUAN TENGUEU SOSPITES.

El benestar d'un infant està en perill.

7

setena passa

INVOLUCRAU-VOS.

Participau com a voluntari o soci en les organitzacions de lluita contra l'abús
sexual i el maltractament infantil.